

Lilike meghalt. Egy dolog: csak kibírtuk valahogy. N. a kezét tördeli, és fel-alá sétál az őszi mocskaiktól sikos teraszon, groteszk jégpályán: tőle nem messze Lilike ládája, tele alomszagú gallyakkal, falevével, az őszi egyéb mocskaival.

– Ette szegény a fűgét – így N. Mi csak nézzük a járkálását, és szebb húzzuk magunkon a kabátokat, mert hideg van. – Még a fűgét is ette!

Meg almát, tudjuk, ahogy a többi disznó. A sonkát, vékony csikokban, és közben rőfögött, s vagy tíz percig eltartott a kitárulkozása: mint egy rózsza a koszos munkáskesztyűn, lassan szétvetette a lábait, láttatni engedve szőrös hasát, hosszú ormányát, furcsa illatait. Be kell vallanunk, nem volt rossz látvány. Mint egy csokis-mogyorós muffin túskecipóba bugyolálva.

El kell temetni tehát. Már csak tetem, amire jönnek a legyek. N.: „tegyük ki a napra, hagy...” Kapjon még valami fényt a föld est-mélye előtt. „Jönnek rá a legyek.” Apu ellenkezik. Anyu romantikusnak tartja. Lilike reggel halt meg, még talán álmodtunk, akkor, és most mozdulatlan, és összeesett a tüdeje. Néhány zöld hátú légy az avarban és megrágtalan, barna almadarabok. Meg füge.

De hogy Petikét megmérgezték, az már túlzás. Hogy miért megmérgezték? A hülye is látja, nem mi találtuk ki. Na, azt már nehezebben bírjuk. N. kiborul, a rózsabokrot rugdossa, haját tépi, káromolja az istent, földre rogy, mellét veri. Apu elfordul, hogy ne lássuk az arcát. Anyu hangosan zokog. Állunk a kutyatetem fölött, és nézzük: milyen apró, mintha be lenne horpadva, pofájából dermedt nyálhab, hunyt szemében fekete csipa. Hányásban fekszik, sötétbíbora földön. Ebben a jelenetben nem az őszi mocska, hanem az ember.

A hangyák már másszák Petikét!

Keresek egy dallamot a zongorán: ami legjobban illik Petihez. Bús, egyszerű, őszi. N. bosszút esküszik, apu azért elviszi a tetemet kivizsgáltatni az állatorvoshoz, hogy megbizonyosodjunk: valóban gyilkosság történt. N. két hét alatt tíz kilót fogy, nem eszik. Valamit forral, a vak is látja.

De előbb vissza. Állunk Lilike fölött, milyen apró, milyen horpadt. A ládájaiban halt meg, zilált avarban, mint valami gyerekek által készített parókában egy fonnyadt szürke rózsza. (Rózsza tuskékkal.) Mindenkinek elmegy az étvágya, nem reggelizünk.

– Tényleg? – kérdezi apu, mikor könnyekkel küszködve elmesélem neki. Kijön a teraszra, hogy bizonyosságot nyerjen. A polifoam alá les (úgy hittük, ha éjjel fölé terítjük, melegíti), majd elfordul, hogy ne lássuk az arcát.

– Biztos megfagyott – mondja végül.

– Dehogyan fagyott – így anyu. – Már hogy fagyott volna meg. Nem volt annyira hideg éjjel.

– De lehet, hogy számára hideg volt – mondja apu, és visszamegy a szobájába, aztán el dolgozni.

Gyötör a lelkifurdalás. Hajnali fél öt és háromnegyed öt között mintha hallottam volna valami zajt, szürke volt és szaggatott, mint egy nagy, fekete állat zihálása. De nem törődtem vele, mert ébrenlét és félálom között szédelegve az ember könnyebben vesz mindent (ahogy egész életeket is le lehet élni ebben a kába mámorban), és lusta is voltam meglehetősen.

– Ások neki egy sírhelyet – mondja N., a nővérem. – Aztán kinyírom, aki kinyírta őt.

– Honnan veszed, hogy bántotta valaki? – kérdezem.

– Ez egyértelmű – mondja N. – Valaki megmérgezte.

Lilike ládáiban lakott, egy őszi parókában. Fél lába ki volt facsarodva, mikor megtaláltuk őt a hátsó kertben, és úgy szuszogott, mintha már csak pár perce volna hátra az életből. Elfelejtett magába húzódni, ahogy kesztyűre tettük, és mindannyiunkat elbűvölt: a felejtés pillanata. Mintha megadatot volna Lilinek, hogy boldog legyen, hiszen nem emlékezett, mi elemi kötelessége (hogy védje magát), és arra sem, hogy ki ő (egy meglehetősen fiatal sün): boldog volt, mert nem félt a haláltól. Kinyitotta magát nekünk, mint egy titkos napló, aminek véletlenül megtaláltuk a kulcsát.

Lakattalan boldogság.

Szóval Petike még annyira sem tehetett semmiről, mint Lilike, még ha kutya is. A kutyákat terheli a legkevesebb felelősség a világon, azt leszögezhetjük. S amikor meghalt, apu (a magas hegy), még ő is elfordult, hogy ne lássuk a könnyeit. (Egy férfi sose sírjon. A hegycsúcsokon csak hó van és jég, eső sosem!) Talán sirt Petike a halála előtt? Mire gondolhatott? Nem voltunk ott vele (délután döglött meg, este hatkor még langyos volt!), ahogy Lilikével sem (ő akkor halt meg, amikor aludtunk, kivéve persze engem. De mi az alvás tulajdonképpen? Nem terhel felelősség: nem tudtam, ki vagyok).

– Ezt nem hiszem el – zokogott anyu.

Sokáig nem szólnak hozzánk, mintha mi tehetnénk róla. De mi se szólunk nagyon egymáshoz. Megmaradt rajtam, mint hűtőajtón a mágnes: „ezt nem hiszem el.” N. ásta a sírhelyeket nekik, beletörött a körme (bár nem a körmével ásott, hanem ásóval), és rezzenéstelen arccal helyezte el a tetemet a gödrökben (mintha valami hivatásos sírásó volna). Kesztyű nélkül! „Mosd meg a kezéd”, mondta neki anyu. „Dehogyan mosom”, mondta N. Igazat adtam neki körülbelül.

Sokáig alig eszünk. Anyu nem szívesen főz: minek, ha a maradékot (mert mindig marad valami) már nem tehetjük, félszeg mosoly kíséretében és azzal az alig titkolt önelégültséggel a szívünkben, hogy valami elementárisan jól cselekszünk, senki tányérjába. Petike teste tulajdonképpen olyan volt, mint az a fajta haj, amit

már régen látott fodrász: töredezett (mint a régi hajkefék), és kopott (szőke szőr – lenőtt melír).

Azóta apu egyszer már felvetette, de mint egy közönyös tűzsebei információt: talán tényleg megölte valaki mindkettőjüket. És talán minket is meg fognak ölni. De ki? De kik?

A mérge gyorsan, ám fájdalmasan végez áldozataival. Sokszor hab marad utána (ujjlenyomat), az áldozat cserepes szája szegletében. Anyu borsólevesét főz a gáznál, hatévesen csámborgok körülötte, de hozzám se szól. Ha lenne szoknyája, rángatnám. De nincs szoknyája, hanem nadrágja van. Petike kihűlt helye a kosárájában apu ágya mellett. Később Petike kosárájának kihűlt helye

apu ágya mellett, apu külön szobájában. N. gyakran jár ki a sírokhoz, vett télire művirágokat (barna rózsát), s megigazítja a műanyag szirmokat, amiket ellepett a hó.

A temetés előtt még felrakjuk Lilikét a terasz korlátjára. Széles korlát, elfér rajta a tenyéryi Lilike. Lapos, mintha parton heverő, sütkérező foka volna. És Lilike sütkérezik, csiklandozzák közben a legyek és a darazsak.

– Talán Lilikét is kinyírták – mondja egyszer apu, mintha valami balesetről tájékoztatna egy közömbös tévémondó.

Keresni kezdjük. Eleinte bizonytalanul, mintha sötétben tapogatóznánk (ahogy a gyilkost játszottuk régen, lekötött szemmel). Apu meglátja a saját borotvátlan arcát a tükörben vasárnap, és Petikére gondol, a kutya szőrére. Anyu meglátja a saját borotvátlan sípcsontját, és Lilike tuskéire gondol.

Apu szisztematikusan, de csendesen nyomoz. Kimegy a sírokhoz, és titokban, hogy ne lássuk, lesöpri a havat a művirágok műszirmairól. Aztán elővesz a kabátzsebéből egy nagyítót (apu rosszul lát közelre), és vizsgálni kezdi a szirmokat és a sírok körül a földet (illetve a havat, amit épp talál). Egy napon aztán anyu bejelenti, hogy a fürdőszobánk, ami körülbelül a konyha fölött helyezkedik el, valamilyen különös oknál fogva „ereszti a vizet”, és a plafon teljesen átázott, és „ránk fog szakadni mosogatás közben” (már a plafon, a fürdőkáddal együtt).

– Ne beszélj hülyeségeket! – mondja apu, és nem tesz semmit az ügy érdekében.

Szóval feltettük Lilikét a terasz fehér korlátjára, hogy ott napozzon, hogy magába eressze még azt a kevés őszi napfényt, amit az ég kegyeskedett rábocsájtani azon az október tizedikei hétfőn, mielőtt még elnyeli a föld és a hó. N. teszi fel a korlátra, kesztyű nélkül.

„Mosd meg a kezéd”, mondja anyu. „Dehogyan mosom”, mondja N. És így megy el iskolába, menő fekete oldaltáskával (egy ideje már csak fekete cuccokban jár), hogy ott van a kezében Lilike mocska, amit a halál után ránk hagyott.

Pár nap múlva N.-en észreveszem, hogy már „nem forral”. Úgy értem, mintha nem lenne semmi benne abból a szomjas kutatási vágyból, ami az utóbbi hetekben determinálta. (Akkor már meghalt Petike is.) – Petike október tizenötödikén hunyt el, öt nappal Lilike után. „Halló?”, kérdeztem, mikor az iskolában voltam (nem hat, hanem már tizenkét évesen). „Petike meghalt, kislányom”, mondta anyu a mobiltelefonomban. Akkor mintha egy almadarab szorult volna a torkomba, de nem tudtam sírni. Szóval azon az október tizedikei napfényes reggelen N. fekete oldaltáskával indult el otthonról, és azzal is jött haza.

„Ez így nem állapot”, mondta N., „hogy bármikor leszakadhat a mennyezet!” Tagadhatatlan, hogy igaza volt. Fürdünk, éppen mondjuk azzal a lila szivaccsal dörzsöljük a bőrünkön a nap mocskait, talán még dudorászunk is közben, és egyszer csak: zsupsz!, az éppen mosogató anyura szakadunk kádostul. Meztelenül. „Csináljál már valamit, apu.” Apu azt mondja: „jól van”, de utána sem tesz semmit az ügy érdekében. Kilencévesen nézek fölfelé, mintha csillagokat vizsgálnék: a hízó foltokat a mosogató fölött. Aztán a száradó edényeket: lábos, kanál- és villacsokor, lapos- és mélytányér, pohár. Az olyan lenne, gondolom, mint a karambolkok után az ablaküveg (szétszóródva az aszfalton), és mi maradna utánunk?, csak egy fehér, krétával firkált körvonal (a mi körvonalunk), mintha én rajzolnám (nyolcévesen) egy aszfalrajzoló versenyen. N. kiborul és elhatározza, hogy nem fürdik. „Tudjátok, hogy ez mit jelent?”, kérdezi egyszer anyutól. „Már hogy mi mit jelent”, kérdezi anyu. „Hát ez az egész”, mondja N., aztán legyint és kiviharzik a konyhából, mert anyu jellemének egyik jellemző vonása, hogy a kevésbé konkrét dolgokat, úgy, mint „ez” (ugye bár mit jelent), nehezen érti meg. Mert hiába mutat rá az „ez”-zel N. valamire (az „egész”-re), ha nem tárgyilag megragadható: ha nincs szaga, íze, tapintása, kiterjedése – anyu zavarba jön, és csak félszegen mosolyog, de nem válaszol. „Igyál egy pohár vizet”, ilyesmit mond, vagy: „Milyen volt ma az iskolában.” Amikor N. meghalt, tulajdonképpen már szinte hozzászoktunk a dologhoz. Anyu sírt és a kezét tördelte, pontosan úgy, ahogy Lilike teteme fölött. „Őt azért nem temethetjük a kertbe”, gondoltam. Füge- és almadarabok szorultak a torkomba. Szomorú őszi nap volt, és egy dalt komponáltam: egyszerű, már szinte unalmasan ismétlődő dallamokból. Akkor már tudtam, hogy bármit ki lehet javítani, így ezt a dalt is, és ez végtelenül megnyugtató. N.-t nem a kertbe temettük, hanem egy temetőbe. A szobája fekete volt, mert Lilike halála után nagyon megszerette a fekete holmikat. De lehet, hogy rosszul emlékszem, és már Lilike megtalálása előtt is fekete cuccokban járt. „Mégmérgezték”, mondta apu, „most már biztos vagyok benne, hogy megmérgezték.” „Már hogy tették volna”, kérdezte anyu, „ha nem fogadott el a kerítésen túlról soha semmit idegenektől.”

Ez hozzám tapadt, mint mágnes a hűtőszekrényre: „már hogy tehették volna”.

N. után megkaptam a szobáját. Előtte nem volt saját, anyunál aludtam, nem messze anyu ágyától, egy kiságyon, amiben alig fértem el. Épp növésben voltam (lassan nőttem, fejletlenebb voltam, mint a többiek általában, de azokban az időkben hirtelen fejlődni kezdtem, és nem örültem semmiféle akadályozó tényezőnek – így például egy nem rám, hanem hatévesekre méretezett kiságy lábának –, ami meggátolt a terjeszkedésben). Éjjelente feszengtem mesterséges korlátjaim között, és anyu horkolását hallgattam. Néha szívesen átmentem volna apu szobájába, de ott meg az ő horkolását kellett volna hallgatnom.

N. után én örököltem a szobáját. Először is lekapartam a falakról a fekete poszttereket, amik mindenféle sasokat meg varjakat ábrázoltak, és olyan embereket, akik sasoknak meg varjaknak öltözködtek (hosszú kabátot viseltek, egyebek). Aztán kimosattam anyuval N. ágyneműit, amit mosolyogva tett meg nekem. Furcsa, de úgy október vége felé egészen enyhe volt az idő pár napig, és akkor kitették a teraszra szellőzni N. holmijait. Cigaretta is találtam egy fiókjában, de nem mutattam meg anyuéknak, hanem, mint ahogy egy filmben láttam, eldugtam egy másik fiókba, hogy majd, ha elég nagy leszek, én is rágyújthassak.

Élesen emlékszem: művirágokat veszünk a temető kapujában, apu egyik mutatóujjával bököd hátulról, ezzel mintegy irányít, hogy merre menjek. A művirágokat N. sírjára tesszük (neki van az első sírja a családban), és ha elborítja a hó (mondjuk egy évvel később, amikor meglátogatjuk), lesöpörjük a műszirmokról a havat. „Bocs”, mondom, „bocs, N., lekapartam a fekete poszttereket a faladról.” Anyu megsimogatja a hátamat (mondjuk, kabátban vagyok), és azt mondja: „ügyes vagy.” Nem tudom, mire értheti, de apu is egyetértően bólogat. Hazafele menet vattacukrot kapok, és autóval tíz perc alatt otthon vagyunk.

Lilike és Petike sírja valahogy „kézenfekvőbb” (ha lehet ilyet mondani). Úgy értem, közelebb van hozzánk. Úgy értem, nem kell kocsiba ülni, hogy lesöpörjük a havat vagy a port a műszirmokról. Emlékszem: ülünk a teraszon (anyu éppen kimosta az ágyneműket, külön apu és külön a saját és külön az én szobám ágyneműit), és épp fűgét eszünk. A füge nem annyira kényes növény (ahogy megtudom), bár a melegebb éghajlatot jobban kedveli. „Mikor Petike élt még”, mondja apu, „mindig lepisilte a fügebokor tövét. Akkor haragudtam rá, és mindig belerúgtam, ha megláttam, mit csinál, de így utólag belegondolva...” „Igen”, helyesel anyu, „utólag belegondolva: finomabbak voltak azok a fűgék.” Elméletileg kétszer terem egy évben: nyár elején és nyár végén. Nyár elején járhatunk, mert a levegő még hűvös, rajtam van a piros dzsekim (nem szeretem a feketét). Körülbelül ilyen lehetett az idő akkor is, amikor – ha jól emlékszem, bár memóriám nem a legjobb –, mikor apu elárult nekem egy titkot. Nem súgta a fülembe, és lassú zongoraszó sem szólt a háttérben (esetleg egy távoli kalapács zaja – akkoriban sok új ház épült a közelben), de mégiscsak titok volt (persze nem olyanféle, mint Lilike titka, a lakatlan boldogság): hogy tudniillik (és itt eléggé meglepődtem), ő kinyomozta, hogy ki mérgezte meg Lilit és Petit. Azóta nem beszélünk róla. Még a neve sem igazi, hanem, ahogy az ember ösidők óta teszi, mi is csak körülírjuk: N – és egy pontot teszünk utána gondolatban, hogy ne szennyezzen minket az ördög lehelete.

Kategoria: vers, próza
Denumire autor: Tóth Andrea

Látó Szépirodalmi Folyóirat